

הכתוב לחיים

קטעים נבחרים ממכתביו ושיחותיו של הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א

— עבד אברהם אנכי | להיכן מגיעים עם הכנעה —

ומן הסתם ובעיניי בשר ודם לאור נאמנותו ומסירותו של אליעזר היה מתאים שיאמר לו אברהם ויפנה אליו להשיא את בת אליעזר לבנו - ולאכזבתו אמר לו אברהם- בני ברוך ואתה ארור ואין ארור מדבק בברוך.

כנען בידו מאזני מרמה -זה אליעזר, בידו מאזני מרמה שהיה יושב ומשקל האם בתו ראויה, לעשוק אהב -לעשוק אהובו של עולם זה יצחק, אמר לו אתה ארור ובני ברוך ואין ארור מדבק בברוך. (ילקוט)

| ותגובת אליעזר -עבד משכיל.

זה אליעזר -ומה היתה השכלתו אמר מוטב לי שאשתעבד בבית זה ולא אשתעבד בבית אחר. תחושת הזכות העצומה להיות משועבד בבית זה הקורא בשם ה' ועל ידי כן מכירים בו כל באי עולם ושמך רגיל גם בארץ, מעניקה עוז ותעצומות למשכיל זאת, שלמרות סטיגמת "הארור" שהוטחה בפניו אינה עוצרת בעדו שמלשמוח בחלקו, עבד אברהם אנכי.

ואמנם רוח תקוה וקרן אור באפילה נוצצת לעבד הארור כאשר הבריות פונות אליו ומכתירות אותו, "בוא ברוך ה'" -דעת הקהל מוציאה אותו מכלל הארור וקושרת לו נזר וכתר "ברוך ה'".

| ואמנם בבדיקה מעמיקה מתגלית הסיבה האמיתית לשינוי השם:

ויהי כראות את הנזם -מיד הלך לבן אחיה להמית את אליעזר, הכיר בו שמרוצתו רעה הזכיר שם והעמיד הגמלים על העין באויר והוא עומד על הגמלים באויר.

כשנוכח הארמי -הרמאי "שפועל ישועות" לפניו הכיר בו שהוא "צדיק" ואמר בוא ברוך ה'.

ולעומתו משכיל העבד לדבוק בתום דרכו ולידע ולהודיע בתחילת שיחתו לאותו שחשבו לברוך: עבד אברהם אנכי, אכתי בארוריתי קאימנא, ומה חשובה היא שיחתן של אלו המכירים בערכם הרוחני האמיתי ובדרגתם ומתעקשים ולהשאר במהותן: עבדי אבות.

| ויספר העבד ליצחק -את כל הדברים אשר עשה.

גלה לו ניסים שנעשו לו:

שקפצה לו הארץ ושנזדמנה לו רבקה בתפילתו (כד סו וברש"י).

לו היו מחברי קונטרסי "לא הבטחתי ונושעתי" משכתבים את הניסים שנעשו לאליעזר בבצוע שליחתו היה יוצא מתחת ידם ספר עב כרס.

מקריית ארבע עד חרן מהלך י"ז ימים והוא בג' שעות הגיע לחרן -אלא רצה הקב"ה לגמול חסד ליצחק ושלח מלאך לפני אליעזר ונקפצה הדרך לפניו.

אף ששאל שלא כהוגן שהרי הנערה יכול להיות חגרת או סומא [אפילו חגרת שיהי' לה רגל של עץ והוא לא יאה רואה, או סומא כגון שיש לה עיניים יפות ואינה רואה כלל (תענית ד. ובתוד"ה יכול)] השיבוהו כהוגן ונזדמנה לו רבקה, ולא עוד אלא שנענה במענה פיו וטרם שכלה לדבר -בת מלכים שלא יצאת לשאוב מים מימיה יוצאת לקראתו.

ובעוד שכל הנשים יורדות וממלאות מן העין זו כיון שראו אותה המים מיד עלו.

וכשהשכים בבוקר ראה העבד את המלאך עומד וממתין לו בחוץ ואמר להם אל תאחרו אותי ובשביל שלא יתיחד העבד עם הנערה בלילה נקפצה שוב הארץ לפניו ובשלוש שעות בא לחברון לעת ערב שיצא יצחק והתפלל תפלת הערב.

אמר רב משום רבי ראובן בן איצטרובילי:

| מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים -מה' אשה לאיש.

מן התורה -דכתיב ויען לבן ובתואל ויאמרו -מה' יצא הדבר (מו"ק יח).

ספורו ושיחתו של עבד אברהם שכה חשובה ויפה היא אף מתורתן של בנים שהרי בעוד שהשרץ הוא מגופי תורה ולמדנו שדמו מטמא כבשרו רק מרובי המקרא, ולפרשתו של אליעזר הקדישה התורה שנים ושלושה דפין. ורב אחא הוסיף להתפעל שגם רחיצת רגלי עבדי אבות הוצרכה לכתוב במפורש, שלא כדם השרץ שהוצרכו לרבותו מרובי המקרא.

| הכותרת והפתיחה לשיחתו היא ההכרזה: "עבד אברהם אנכי" (כד-לד)

ורבותינו (ב"ק צב:) פרשו שיחתו- מילתא גנאה דאית בך קדים אמרה.

והוא תימה שהרי אליעזר זה קרוי דמשק- דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, המושל בכל אשר לו- שמושל בתורת רבו, זקן ביתו- זקן ויושב בישיבה היה (יומא כ"ח:).

מפני מה- "עבד אברהם" הוא מילתא גנאה דאית ביה.

בבואנו לעקוב אחר מסירותו של בן נמרוד שראה במופת העצום של יציאתו של אברהם העברי מתוככי האור והכבשן שהשליך בו אביו את

אברהם, חצה את דעת העולם כולו שנהיה ונטה אחר נמרוד והצטרף לקהל הנפש אשר עשה אברהם בחרן והטפיל את עצמו להיות לו כעבדיה קמיה מאריה המוסר נפש להחליץ חושים לבדו לרדוף בלילה המשומר ובא עם אדונו אחר ארבעת המלכים עד דן ולהרמז בגימטריא של "שמנה עשר ושלוש מאות".

במחזה שבו נגלה ה' אל אברם (ט"ו א) מעיד רבו שעל פיו ניזון כל ביתו והוא האפוטרופא שלו, וגם לאחר שכבר זכה לשני בנים ישמעאל בן השפחה ויצחק בן הגבירה ומתבקש הוא לעמוד בנסיון העשירי להעלות את בנו יחידו אשר אהב על המזבח רואה הוא לנכון לצרף עמו את אליעזר כדרכו של אדם חשוב שאינו יוצא בלא ליווי של שני נערים (כב ג' ברש"י).

ועתה כשאברהם בא בימים וחש בחובתו למצוא זיווג הגון לעולה תמימה הדר עמו בביתו מוצא הוא שוב את לבב זקן ביתו כנאמן לפניו וכאדם היחיד שאפשר להטיל על כתפיו את בצוע השליחות הגדולה של מציאת אם שניה לכלל ישראל שתשכיל להחזיר לאהל את שלשת סימניו שאבדו מאז הסתלקות הגבירה.

תחושת

הזכות העצומה להיות משועבד

בבית זה

הקורא בשם ה'

ועל ידי כן מכירים בו

כל באי עולם

ושמו רגיל גם בארץ,

מעניקה

עוז ותעצומות

למשכיל זאת,

שלמרות סטיגמת

"הארור" שהוטחה

בפניו

אינה עוצרת בעדו

מלשמוח בחלקו,

עבד אברהם אנכי.

חזרה להיות מצויה בעיסה, והענן חזר להיות קשור על האהל - ויקח את רבקה ותהיה לו לאשה, אָם שניה לכלל ישראל וינחם יצחק אחר אמו.

ב.

ומי הוא שהושיט יד (5) אליעזר שמחד עבד נאמן ומסור הוא לאדונו, ועל ידו נעשית השליחות המופלאה ונתקן רגל שני שבכסא ומאידך אין באפשרותו לשנות את תדמיתו והגדרותו ממשיכה להיות: חשוד על כל עבירות שבתורה.

| אמר הקב"ה: מה אעשה לעבד הזה שהיה חשוד.

אמר למלאכי השרת: **הכניסוהו חי לגן עדן** הוא אליעזר בן נמרוד, והא תמיה גדולה יצחק יצא מגן עדן חי ואליעזר נכנס לגן עדן חי.

תשעה נכנסו בגן עדן בחייהם: חנוך, משיח אליהו ואליעזר. (ילקוט לך"ך טז)

| צא ולמד!

אליעזר על ידי ששימש את הצדיק באמונה - יצא מכלל ארור לכלל ברוך.

ומהו שמשבח העבד - את כל אשר עשה - מה עשה והלא הכל נסי ומופת הבורא וכמו שאמר בהשחיתו לה' - ברוך ה' אלקי אדני אברהם - ממה שקפצה לו הארץ והדרך לפני הייתי יודע שבדרך נחני ה', אלא זו היא תפילתו ששטח בהרגישו "בתוך אחים יחלק נחלה" מה אלו מזכירים זכות אבות אף זה מזכיר זכות אבות וזועק - ה' אלקי אדני אברהם, ועשה חסד עם אדני אברהם - עבד אברהם אנכי!

ואדונו אינו שבע רצון ולחש באזן בנו יצחק: העבד חשוד על כל עבירות שבתורה הבא הנערה האהלה, ואם טהורה היא הרי היא ראויה לך.

ודא עקא מכיון שבבואה נפלה מעל הגמל נזדעזעה ויצא ממנה דם בתולים ונעשית מוכת עץ, לא מצא לה יצחק בתולים וחשדה מאליעזר והוצרכה ליטב לו שלא נגע בה והלכו ומצאו את אותו הדם שבקש הקב"ה מגבריאל שירד וישמור שלא יסריח ולא יה' בו מום ומיד ידעו שהיא טהורה.

ולא נחה דעתו של יצחק רק שהביאה האהלה וחזא והא תקנין עובדהא כעובדי שרה אמה (אונקלוס) הנר חזר לדלוק מערב שבת לערב שבת, הברכה

● חביבין ייסורין | מאמר מחייב קריאה ●

אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה - בכל נפשך - אפילו נוטל את נשמתך ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו.

מקפיד הוא מרביץ התורה לתלמידים שיעמדו תלמידיו אצלו בשעת הוצאתו להורג ובשעה שסוקרים את בשרו במסרקות של ברזל לא רק כדי שיש לו הזדמנות לקיים בעצמו שדבר שנצטער בו כל ימיו לאהוב את ה' אלקיו אפילו שהוא נוטל את נפשו, אלא גם את החובה של "ושננתם לבניך - אלו התלמידים" שהצטיין בזה שזכה והיו לו י"ב אלף זוגי תלמידים מגבת ועד אנטיפרס, ומתו בין פסח לעצרת והיה העולם שמש הלך אצל רבותינו שבדרום והאיר שוב את העולם, ולמד דעת את הכל כי גם בבקר זרע את זרעו, יחזור ויזרע לערב כי לא ידע איזה יכשר.

מאסף את תלמידיו להיות אצלו בשעה שסרקו את בשרו במסרקות של ברזל כדי להורותם עד כמה קיימת חובת הרבצת התורה לתלמידים גם ברגעי הפרידה שיזכו לשמוע את הבת קול המכרזת: אשריך ר' עקיבא שיצאה נשמתך בטהרה.

| וכל כך למה:

כי בעיני רוחו הרי הוא חש את הדגים שהיו מתקבצים ממקום למקום ובורחים מפי הרשתות שמביאים עליהם בני האדם, ולועגים על השועל המציע להם לעלות לדור עמו ביבשה שאם במקום חיותנו אנו מתיראים.

והיינו היכן שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה: כי הוא חייך ואורך ימך, ומרגיש את עצמו מוכרח להקהיל קהילות ברבים ולעסוק בתורה גם בשעת גזירת המלכות, עד שלימים מועטים נתפס למלכות ונחבש בבית האסורים ואפילו משה שקבל תורה מסיני כדי להורותה לבני ישראל תמה ושואל (מנחות טז): יש לך אדם כזה ואתה נותן תורה על ידי.

ואף שהדבר מעורר שאלות ותמיהות בין מלאכי השרת: זו תורה וזו שכרה, התשובה היחידה היא: כך עלתה במחשבה לפני.

צא ולמד איזה הספק יכול רועה צאן צניע ומעלי המתבונן באבנים שנשחקו על ידי המים ולעשות הסבה ולפנות ללמוד בבית המדרש, במשך כל שנותיו הנותרות עד שתצא נשמתו לשמע הבת קול: אשריך ר' עקיבא שאתה מוזמן לחיי העולם הבא, ושלהרועי מלכות כגון ר"ע וחבריו אין כל אדם יכול לעמוד במחיצתן (פסחים מט).

ומי יתן שכל אחד מעמנו יזכה בשעת מבחן וניסיון לשנן וליישם את: אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו.

תניא ר' שמעון בן יוחאי אומר שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנן אלא על יסורים - ואלו הן: תורה ארץ ישראל והעולם הבא.

תורה מנין - שנאמר אשר הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו. (ברכות ה.)

| נאה דורש ונאה מקיים.

וכך הוא מפרט בפני ר' פנחס בן יאיר חתנו שפרץ בבכי בראותו את הבקעים שבגופו של רשב"י, ומליחות הדמעות הנושרות מעיני ר' פנחס בן יאיר מכאיבות למכותיו של רשב"י וקובל על רוע מזלו: אוי לי שראיתך בכך, וחותרנו משיב כנגדו: אשריך שראיתני בכך.

שהרי ה"תיסרנו קה" הוא אשר זכני במתנת התורה של עניית עשרים וארבעה תירוצים לקושיא אחת של ר' פנחס בן יאיר חתנו, ושלא כימים ימימה עת עמל ר' פנחס בן יאיר להעלות שנים עשר פרוקים ותרוצים לקושיא אחת של רשב"י. (שבת)

| והטעם:

כל שהקב"ה חפץ בו - מדכאו ביסורין, ואם קבלם מה שכרו - יראה זרע יאריך ימים, ולא עוד אלא שתלמודו מתקיים בידו שנאמר וחפץ ה' בידו יצליח.

כלומר קרבת האלקים וזכוך הגוף החומרי מביאים את האדם להסרת מחיצות הגוף ובו תדבק - ואתם הדבקים בה' אלקיכם-חיים עד עולם, ובאור פניך נתת לנו תורת חיים.

ועל כן רשב"י דהוי ליה צער מערה שלש עשרה שנה (ב"מ פד.) וגופו מבוקע בחריצים מרוב ישיבתו בעפר עד צוארו הוא שגלה שערי זוהר והאיר לכל ישראל בסוד התורה הבהיר.

הכל חייבים בלמוד תורה אפילו זקן ואפילו בעל יסורין (פ"ג מתלמוד תורה) אין רמה ודרגה בגודל החיוב אלא הדרך לקנות דברי תורה - בקבלת היסורין.

| במסירת התורה לתלמידים:

והיה העולם שמש עד שבא ר' עקיבא אצל רבותינו שבדרום (יבמות טב.).

בשעה שהוציאו את ר' עקיבא להריגה - זמן קריאת שמע היה והיו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל, והיה מקבל עליו עול מלכות שמים וקורא קריאת שמע. אמרו לו תלמידיו: רבינו עד כאן.

לברור נקודת ההפצה הקרובה אליך: 077-52-80-989 | אופקים | ביתר עילית | חיפה | טלזסטון | ירושלים | עפולה | פתח תקווה | רכסים

השבוע פרשת חיי-שרה | זכות הגיליון מוקדש:

החלמה מלאה לילדה **שושנה** בת **פרידה** שתחי' | הצלחה בתורה של הבה"ח **חיים** ב"ר **יוסף אריה** נ"ו

יו"ל ע"י המכון להוצאת כתבי הגאון רבי חיים יוסף אקרמן שליט"א | לתרומות והנצחות: 077-52-80-989